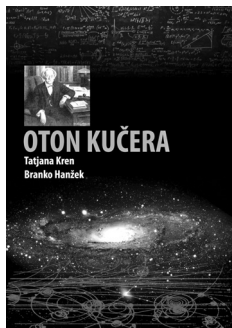

NOVE KNJIGE

Tatjana Kren, Branko Hanžek: Oton Kučera, Gimnazija Matije Antuna Reljkovića, Vinkovci 2013.

Knjiga *Oton Kučera (Petrinja 1857. – Zagreb 1931.)*, autora Tatjana Kren i dr. sc. Branka Hanžeka je monografija o životu i djelu slavnog hrvatskog znanstvenika i popularizatora znanosti objavljena u izdanju Gimnazije Matije Antuna Reljkovića u Vinkovcima 2013. godine.

Sastoji se od 319 stranica podijeljenih u 9 poglavlja: Uvod, Kučerin doprinos hrvatskome srednjoškolskom obrazovanju, Kučerinno djelovanje u Hrvatskom prirodoslovnom društvu i Zvezdarnica na Popovom tornju, Kučerin doprinos visokoškolskom obrazovanju i tehnici, Oton Kučera u hrvatskoj znanosti i njejoj popularizaciji, Kučerinno djelovanje na razvijanju i očuvanju hrvatske kulturne baštine, Kučerin doprinos hrvatskom planinarstvu, Izabrani citatati iz Kučerinih članaka i knjiga, O priznanjima

hrvatskom velikanu Otonu Kučeri te na kraju Literatura i izvori. Monografija je namijenjena ljubiteljima prirodnih znanosti svih uzrasta kao i povjesničarima pružajući im mnoštvo novih dokumenata i podataka o hrvatskoj znanosti s kraja 19. i tijekom prva tri desetljeća 20. stoljeća. Knjiga je bogato ilustrirana s čak dvije stotine slika.

Uvod donosi zanimljive i za promišljanje poticajne opise nekih od čimbenika koji su utjecali na Kučerin život i osobnost: opis obitelji iz koje je potekao, socijalne prilike tijekom osnovnoškolskog obrazovanja u Senju, srednjoškolskog obrazovanja u Vinkovcima i visokoškolskog obrazovanja u Beču.

U drugom poglavlju prikazan je Kučerin doprinos srednjoškolskom obrazovanju kao i društvena uloga kroz djelovanje u Vinkovcima u razdoblju od 1876. do 1886. godine, u Požegi od 1886. do 1892., u Zagrebu na Velikoj realci od 1892. do 1899. te nominalno do 1915. na Šumarskoj akademiji. Opisani su i mnogi detalji iz znanstvenikova osobnog života: osnivanje vlastite obitelji, obiteljska tragedija kada mu je umrla supruga u Požegi te zasnivanje drugog braka u Zagrebu pet godina kasnije. Istaknuto je Kučerinno posebno zanimanje za nastavu fizike i matematike u okviru kojeg je napisao više udžbenika iz matematike i fizike, preveo nekoliko udžbenika s njemačkog jezika te napisao brojne članke o metodici nastave fizike i matematike. Kučeru je uvijek zanimalo poboljšanje nastave te je na osnovu svestranog javnog zalaganja u obrazovanju bio izabran za predsjednika Društva hrvatskih srednjoškolskih profesora. Opisana je i javna polemika s Vladimirom Varićakom, koja je imala štetne posljedice na njegov daljnji razvoj profesionalne karijere.

U trećem poglavlju prikazano je Kučerinno najplodnije razdoblje stvaralaštva koje se odnosi na djelovanje u okviru Hrvatskoga prirodoslovnog društva, gdje je inicirao osnivanje astronomske sekcije u kojoj je s velikim entuzijazmom širio astronomsko znanje među školskom mladeži i pučanstvom, što mu je omogućilo i izgradnju Zvezdarnice na Popovom tornju u Zagrebu 1903. Ovim projektom Kučera je uspio okupiti veliki broj tada najuglednijih prirodoslovaca, tehničkih stručnjaka i laika. Projekt je dobio i međunarodno priznanje 1906., kada je u počast osnivanja hrvatske Zvezdarnice u Zagrebu njemački astronom August Kopff svom novootkrivenom asteroidu dao ime Croatia. Ovakav brzi uspjeh i velika popularnost Kučere izazvao je i zavist nekih članova akademske zajednice pa su ga za održano popularno predavanje 1910. godine, *Pedeset godina spektralne analize*, optužili za plagijat. Iako je Kučera dao ostavku

na upravu Zvezdarnice i dalje je sve do 1913. vršio dužnost upravitelja, a određenu zadovoljštinu dobio je 1921. kada ga je glavna skupština HPD-a aklamacijom izabrala za počasnog člana.

U četvrtom poglavlju prikazan je Kučerin doprinos visokoškolskom obrazovanju i tehnici kroz njegovo znanstveno i obrazovno djelovanje na Šumarskoj akademiji pri Filozofskom (Mudroslovnom) fakultetu. Kučera sudjeluje u reorganizaciji Šumarske akademije i osnivanju Privremenog Geodetskog tečaja pri Šumarskom akademiji 1908. Obnaša dužnost predstojnika Geodetskog tečaja koji 1918. prerasta u visoku Tehničku školu. Iako je Oton Kučera odlikovan naslovom javnog izvanrednog sveučilišnog profesora, cijeli radni vijek na Šumarskoj akademiji proveo je u statusu srednjoškolskih profesora. Njegova nastojanja za postizanje promaknuća u javnog redovitog profesora onemogućena su vrlo utjecajnim protivnicima na Sveučilištu i HPD-u, koji se ustrajno pozivaju na Kučerino navodno plagijatorstvo. U drugom dijelu poglavlja opisane su njegove aktivnosti vezane za osnivanje Radiokluba Zagreb gdje postaje prvi predsjednik te sudjeluje u osnivanju prve radio postaje u Hrvatskoj. Navedene su i okolnosti prvog Kučerinovog odlaska u mirovinu 1915. i ponovnog reaktiviranja 1919. kada postaje srednjoškolski ravnatelj i ponovno upraviteljem Zvezdarnice. Godine 1925. je drugi put umirovljen.

Iduće poglavlje prikazuje detalje Kučerine disertacije iz povijesti matematike te je detaljno opisano njegovo bavljenje znanosti i popularizacijom prirodoslovnih otkrića. Opisane su stručne knjige koje je Kučera napisao, a od njih je djelo *Naše nebo* doživjelo nezapamćenu popularnost. Detaljno su dokumentirana i stručna predavanja koja je Kučera držao za građanstvo u okviru Pučkog sveučilišta. Naposljetku prikazan je i Kučerin odnos prema znanosti, emotivno predstavljen u pismima kćeri, u kojima je upućuje na bavljenje znanstvenim radom.

U šestom poglavlju opisano je Kučerino djelovanje na razvijanju i očuvanju hrvatske kulturne baštine, u okviru kojeg je bio izabran na dužnost predsjednika Matice hrvatske, koju je obnašao od 1909. do 1917. godine. Izabran je i za člana Hrvatskog književnog društva Sveti Jeronim te je, zbog velikih zasluga za hrvatsku znanost i populariziranje prirodoslovlja, izabran i za redovitog člana družbe Hrvatskog zmaja.

Kučera je kao tajnik, kroničar i popularizator sudjelovao u radu i aktivnostima Hrvatskog planinarskog društva, što je opisano u sedmom poglavlju. U osmom su poglavlju predstavljeni najzanimljiviji citati iz Kučerinih članaka i knjiga, od kojih su mnogi i danas aktualni. U devetom poglavlju prikazane su tegobne prilike obitelji, kao i teški trenuci koje je zbog neimaštine proživljavao prije svoje smrti. Zaslužena priznanja Kučera je primio tek nakon svoje smrti, u drugoj polovici 20. stoljeća.

U knjizi Tatjane Kren i Branka Hanžeka izneseni su mnogobrojni novi, još nepoznati podaci o djelovanju Otona Kučere koji su vrijedan doprinos razumijevanju i vrednovanju jednog od najvećih hrvatskih popularizatora prirodoslovlja i tehnike, a posebice astronomije. Knjiga daje i vrlo zanimljiv pregled razvoja prirodoslovlja, tehnike i obrazovnog sustava u kontekstu političke situacije i kulturnih stremljenja u Hrvatskoj s kraja 19. i tijekom prva tri desetljeća 20. stoljeća. Kao vrsnog popularizatora znanosti, prosvjetitelja, pedagoga, pisca brojnih knjiga, znanstvenika i profesora, Otona Kučeru nazivali su hrvatskim Flammarionom. Za života je doživljavao odobravanja i izraze velikog štovanja. Nisu ga, međutim, zaobišle niti oštre kritike pretežito bliskih suradnika.

Suvremenom proučavatelju Kučerina djela, nameće se zaključak o Otonu Kučeri kao izuzetnoj osobi, koja je u svojim stremljenjima često nailazila na nerazumijevanje suvremenika. Danas se Kučera pokazuje nezaobilaznim likom u povijesti hrvatske tehnike, znanosti, kulture, prosvjete i književnosti, promicanju čega poseban doprinos daje i ova vrijedna monografija. Čitanje ove knjige bilo mi je veliko zadovoljstvo te se nadam da ću taj osjećaj podijeliti i s njezinim budućim čitateljima.

Mile Ivanda